

ROYAUME DE BELGIQUE

Avis 34.517/2

DE LA SECTION DE LÉGISLATION
DU CONSEIL D'ÉTAT

Le CONSEIL D'ÉTAT, section de législation, deuxième chambre, saisi par le Ministre de la Justice, le 6 décembre 2002, d'une demande d'avis, dans un délai ne dépassant pas un mois, sur un avant-projet de loi "complétant les dispositions du Code civil relatives à la vente en vue de protéger les consommateurs", et, le 21 janvier 2003, d'une lettre par laquelle le Ministre demande communication de l'avis dans un délai ne dépassant pas trois jours a donné le 27 janvier 2003 l'avis suivant :

KONINKRIJK BELGIË

ADVIES 34.517/2

VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, tweede kamer, op 6 december 2002 door de Minister van Justitie verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste een maand, van advies te dienen over een voorontwerp van wet "houdende aanvulling van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek inzake verkoop teneinde de consumenten te beschermen", en, op 21 januari 2003, bij brief door de Minister verzocht om mededeling van het advies binnen een termijn van ten hoogste drie dagen heeft op 27 januari 2003 het volgende advies gegeven :

Suivant l'article 84, alinéa 1er, 2°, des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat, inséré par la loi du 4 août 1996, la demande d'avis doit spécialement indiquer les motifs qui en justifient le caractère urgent.

La lettre s'exprime en ces termes :

"Cet avant-projet est destiné à transposer la directive 1999/44/CE du Parlement européen et du Conseil du 25 mai 1999 sur certains aspects de la vente et des garanties des biens de consommation, dont le délai de transposition a expiré le 1er janvier 2002."

*
* *

Le Conseil d'Etat, section de législation, se limite, conformément à l'article 84, alinéa 2, des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat, à examiner le fondement juridique, la compétence de l'auteur de l'acte ainsi que l'accomplissement des formalités prescrites.

Sur ces trois points, le projet appelle les observations qui suivent.

*
* *

Dispositif

Article 1er

.../...

L'article 6 de l'avant-projet modifie l'article 587 du Code judiciaire en donnant compétence au président du tribunal de première instance pour statuer sur les demandes prévues à l'article 4, alinéa 1er, 2°, et alinéa 2, 2° de l'avant-projet de loi.

L'article 7 de l'avant-projet, qui modifie l'article 589 du Code judiciaire, donne compétence au président du tribunal de commerce pour statuer sur les demandes prévues à l'article 4, alinéa 1er, 1° et alinéa 2, 1° de l'avant-projet de loi.

De telles attributions de compétence relèvent de l'article 77 de la Constitution et non de l'article 78.

Article 3

(section 4 du chapitre IV du titre VI du livre III)

L'article 3 vise à introduire une section 4 intitulée "Dispositions relatives aux ventes à des consommateurs", comprenant les articles 1649bis à 1649octies, dans le chapitre IV du titre VI du livre III du Code civil.

Une telle manière de procéder n'est pas compatible avec l'article 76 de la Constitution. En effet, lorsqu'un texte modifie ou insère plusieurs articles dans un même texte, il faut consacrer un article distinct à chaque article à modifier¹ ou à insérer afin que le législateur puisse voter, article par article, les modifications proposées.

Article 1649 quater (en projet)

⁽¹⁾ Ainsi qu'aux nouveaux intitulés.

1. Le paragraphe 5 dispose que "les dispositions du présent chapitre relatives à la garantie des défauts cachés de la chose vendue ne sont pas applicables aux ventes régies par la présente section".

L'exposé des motifs justifie cette disposition par le fait que le recours fondé sur l'obligation de délivrance n'est désormais plus limité au défaut apparent lors de la délivrance, mais couvre également le défaut qui se manifeste dans un délai de deux ans à compter de la délivrance. Dès lors, "le recours au concept de garantie des défauts cachés devient sans objet". Il en résulte que "le vendeur répond donc d'un défaut de conformité pendant un délai de deux ans à compter de la délivrance du bien : au-delà de ce délai, sa responsabilité n'est pas engagée, l'obligation de garantie des vices cachés n'étant pas applicable".

S'il s'impose que la garantie des vices cachés ne puisse plus être invoquée pendant la période de deux ans couverte par la nouvelle garantie -puisque l'avant-projet a précisément pour but d'établir un régime unique de garantie qui englobe ce qui est actuellement dissocié entre l'obligation de délivrance et la garantie des vices-, le Conseil d'Etat se demande si le fait de supprimer également la garantie des vices cachés après que la nouvelle garantie de deux ans a pris fin ne constitue pas une différence de traitement, par rapport au droit commun, qui pourrait être critiquée sur le fondement des articles 10 et 11 de la Constitution ². Il appartient à l'auteur de l'avant-projet de justifier davantage cette différenciation dans l'exposé des motifs.

Article 1649sexies (en projet)

⁽²⁾ Voir, à ce sujet, l'article 8 et le considérant 24 de la Directive 1999/44/CE du Parlement européen et du Conseil du 25 mai 1999 sur certains aspects de la vente et des garanties des biens de consommation.

1. La théorie des actes inexistants en droit privé ayant été condamnée par la doctrine, il y a lieu d'écrire, in fine "... est nulle." et de préciser, dans l'exposé des motifs, s'il s'agit d'une nullité absolue ou relative ³.

2. L'article 4 de la Directive 1999/44/CE, précitée, appelle le droit national à déterminer "le ou les responsable(s) contre qui le vendeur final peut se retourner, ainsi que les actions et les conditions d'exercice pertinentes". L'avant-projet ne transpose qu'imparfaitement cette obligation; le renvoi fait dans l'exposé des motifs à la jurisprudence, du reste limitée à la problématique des vices cachés, est à cet égard insuffisant.

Article 4

Il n'y a pas lieu de se référer aux "dispositions de la section visée à l'article 3" mais aux articles 1649bis à 1649octies du Code civil. En effet, l'article 3 de l'avant-projet est une "coquille vide" puisqu'il s'agit d'une disposition modificative.

⁽³⁾ Voir l'avis 33.930/2 donné par la section de législation du Conseil d'Etat, le 13 janvier 2003, sur un avant-projet de loi "modifiant, en ce qui concerne le contrôle des sociétés de gestion des droits, la loi du 30 juin 1994 relative au droit d'auteur et aux droits voisins".

Overeenkomstig artikel 84, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, ingevoegd bij de wet van 4 augustus 1996, moeten in de adviesaanvraag in het bijzonder de redenen worden aangegeven tot staving van het spoedeisende karakter ervan.

In het onderhavige geval luidt die motivering in de brief met de adviesaanvraag aldus :

"Cet avant-projet est destiné à transposer la directive 1999/44/CE du Parlement européen et du Conseil du 25 mai 1999 sur certains aspects de la vente et des garanties des biens de consommation, dont le délai de transposition a expiré le 1er janvier 2002.".

*
* *

Overeenkomstig artikel 84, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, bepaalt de Raad van State, afdeling Wetgeving, zich tot het onderzoek van de rechtsgrond, van de bevoegdheid van de steller van de handeling, alsmede van de vraag of aan de voorgeschreven vormvereisten is voldaan.

Wat deze drie punten betreft, geeft het ontwerp aanleiding tot de volgende opmerkingen.

*
* *

Dispositief

Artikel 1

Artikel 6 van het voorontwerp wijzigt artikel 587 van het Gerechtelijk Wetboek door aan de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg de bevoegdheid toe

.../...

te kennen om een uitspraak te doen over de vorderingen bedoeld in artikel 4, eerste lid, 2°, en tweede lid, 2°, van het voorontwerp van wet.

Artikel 7 van het voorontwerp, dat artikel 589 van het Gerechtelijk Wetboek wijzigt, verleent de voorzitter van de rechtbank van koophandel de bevoegdheid om een uitspraak te doen over de vorderingen bedoeld in artikel 4, eerste lid, 1°, en tweede lid, 1°, van het voorontwerp van wet.

Zulke bevoegdheidsopdrachten vallen onder artikel 77 van de Grondwet, en niet onder artikel 78.

Artikel 3

(afdeling 4 van hoofdstuk IV van titel VI van boek III)

Artikel 3 strekt ertoe in hoofdstuk IV van titel VI van boek III van het Burgerlijk Wetboek een afdeling 4 in te voegen, met als opschrift "Bepalingen met betrekking tot de verkopen aan consumenten", die de artikelen 1649bis tot 1649octies bevat.

Zulk een werkwijze is in strijd met artikel 76 van de Grondwet. Indien in een bepaalde regeling verscheidene artikelen gewijzigd of ingevoegd worden, dan moet immers voor elk van die artikelen ¹ een afzonderlijk wijzigings- of invoegingsartikel worden gemaakt, zodat de wetgever artikelsgewijs over de voorgestelde wijzigingen kan stemmen.

(Ontworpen) artikel 1649quater

⁽¹⁾ en voor elk nieuw opschrift.

1. In paragraaf 5 staat het volgende "De bepalingen in dit hoofdstuk met betrekking tot de vrijwaring voor de verborgen gebreken van de verkochte zaak zijn niet van toepassing op de door deze afdeling geregelde verkopen".

In de memorie van toelichting wordt deze bepaling gewettigd doordat het beroep gegrond op de leveringsplicht voortaan niet meer beperkt is tot een gebrek dat bij de levering zichtbaar is, maar ook geldt voor het gebrek dat binnen een termijn van twee jaar na de levering aan het licht komt. Bijgevolg "wordt het beroep op het concept van vrijwaring tegen verborgen gebreken zinloos". Het gevolg daarvan is dat "de verkoper (dus instaat) voor een gebrek aan overeenstemming gedurende een termijn van twee jaar vanaf de levering van het goed : na verloop van deze termijn, is hij niet aansprakelijk aangezien de verplichting van de waarborg voor verborgen gebreken niet van toepassing is".

Terwijl het nodig is dat de vrijwaring tegen verborgen gebreken niet meer kan worden aangevoerd gedurende de periode van twee jaar tijdens welke de nieuwe waarborg geldt - aangezien het voorontwerp er juist toe strekt één waarborgregeling in te voeren waarin alles wordt ondergebracht wat thans afzonderlijk geregeld is met de leveringsplicht enerzijds en de vrijwaring tegen gebreken anderzijds, vraagt de Raad van State zich wel af of de afschaffing van de vrijwaring tegen verborgen gebreken nadat de nieuwe waarborg van twee jaar verstreken is, geen verschillende behandeling uitmaakt ten aanzien van het gemeen recht, die op grond van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet ² betwist kan worden. De steller van het voorontwerp dient dat verschil in behandeling nader te wettigen in de memorie van toelichting.

(Ontworpen) artikel 1649sexies

1. Aangezien de theorie van de niet-bestaande handelingen in het privaatrecht veroordeeld is in de rechtsleer, schrijve men "wordt voor nietig gehouden"

⁽²⁾ Zie in dat verband artikel 8 en overweging 24 van richtlijn 1999/44/EG van het Europees parlement en de Raad van 25 mei 1999 betreffende bepaalde aspecten van de verkoop van en de garanties voor consumptiegoederen.

in plaats van "wordt voor niet-bestaande gehouden", en precisere men in de memorie van toelichting of het gaat om een absolute dan wel om een relatieve nietigheid ³.

2. Artikel 4 van de genoemde richtlijn 1999/44/EG legt het nationaal recht op "de persoon of personen op wie de eindverkoper verhaal kan nemen alsmede de rechtsvorderingen en de wijze van procederen" te bepalen. In het voorontwerp wordt die verplichting niet naar behoren omgezet; de verwijzing in de memorie van toelichting naar de rechtspraak, rechtspraak die overigens beperkt is tot de problematiek van de verborgen gebreken, is wat dat betreft niet voldoende.

Artikel 4

Het heeft geen zin te verwijzen naar de "bepalingen van de in artikel 3 bedoelde afdeling", maar wel naar de artikelen 1649bis tot 1649octies van het Burgerlijk Wetboek. Artikel 3 van het voorontwerp is immers een "lege doos", aangezien het gaat om een wijzigingsbepaling.

⁽³⁾ Zie advies 33.930/2, dat de afdeling wetgeving van de Raad van State op 13 januari 2003 heeft gewezen over een voorontwerp van wet "tot wijziging van de wet van 30 juni 1994 betreffende het auteursrecht en de naburige rechten wat de controle op de vennootschappen voor het beheer van de rechten betreft".

La chambre était composée de

De kamer was samengesteld uit

Messieurs
de Heren

Y. KREINS,

président de chambre,
kamervoorzitter,

Madame
Mevrouw

J. JAUMOTTE,
M. BAGUET,

conseillers d'Etat,
staatsraden,

Messieurs
de Heren

J. van COMPERNOLLE,
B. GLANSDORFF,

assesseurs de la section de législation,
assessoren van de afdeling wetgeving,

Madame
Mevrouw

A.-C. VAN GEERSDAELE,

greffier assumé,
toegevoegd griffier.

Le rapport a été présenté par M. A. LEFEBVRE, auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée par M. M. JOASSART, référendaire adjoint.

Het verslag werd uitgebracht door de H. A. LEFEBVRE, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld door de H. M. JOASSART, adjunct-referendaris.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. J. JAUMOTTE.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. J. JAUMOTTE.

LE GREFFIER - DE GRIFFIER,

LE PRÉSIDENT - DE VOORZITTER,

A.-C. VAN GEERSDAELE

Y. KREINS